

KNOKKE onder de OORLOG

1939-1945

KORTE INHOUD en BLADWIJZER

van VIJFDE & LAATSTE DEEL

5. De Herwonnen vrijheid

1 nov. 1944 - 8 mei 1945

MIEL WEES DE WEG blz 3: over Zwinvaart naar Hazegras --- VREDE blz 4: Adolf Maertens en eerste Canadezen --- DE OOSTHOEK TERUG BOVEN DE GROND blz 5: Joseph Retsin en burens uit de kelders --- DE VEROVERING VAN TOBROEK blz 6: relaas Gerard Adriaenssens --- DE PAARDEN VAN DE ZOUTEPOLDER blz 7-8: Piet Lierman kreeg Duitsers op het hof --- VAN KALFDUINEN TOT DE HUL blz 9-10: Maurice Vermeire onder bombardement.

ALLERHEILIGEN blz 11: frontlijn 1 nov. 1944 -- nacht op de Grote Stelle - weg naar Knokke open --- ALEXANDER 7001 blz 12: Camille Vervarcke vond contact met de Canadezen --- DE LANGSTE DAG blz 13-14: Verzet van kommandant Cremers in aktie - dagboek Camiel Landschoot - Miel weer thuis -- Ortskommandant Müller gevat --- DE DOOD IN 't SPARREBOS blz 15 André Hillewaert geveld --- VAN POST TOT BINNENHOF blz 16-17: Verzet en Anton Borek - Post en Binnenhof veroverd ---

VICTORIE blz 18-21: het Knokse blad op de bevrijdingsdag --- DUINBERGEN STRIJDTONEEL blz 22: E.Keis over de eindstrijd ---

blz 23-26: ILLUSTRATIE bevrijding Knokke - Verzet - Canadezen - gevangenen --- meer illustratie op andere pagina's o.a. kaart Eindstrijd ---

LAATSTE WITTE VAAN blz. 27: Duinbergen - Heist ---

WONDEN HELEN blz 28: burg. Deckers - Rode Kruis --- DE WEG TERUG blz 29-30: Oorlogsfront 1-3 november 1944 --- 't KAN VERKEREN blz 31: de zuivering --- HERWONNEN VRIJHEID blz 32: steeds rantsoenering - Civil Affairs - RAF op vliegveld --- OUDSTRIJDERS blz 33-34: 11 nov. 1944 --- NOVEMBER 1944 blz 35: al het nieuws ---

DECEMBER 1944 blz 44-37: nieuws - dodende mijnen - slag Ardennen --- STEEDS IN DUITSE HANDEN blz 38: Leon Maertens en Dr Smelten over folterkampen --- JANUARI 1945 blz 39 --- GEMEENTERAAD blz 40: 10 februari - NAAR V-DAY TOE blz 41-42: maart- april - rouw- 6 mei en manifestaties --

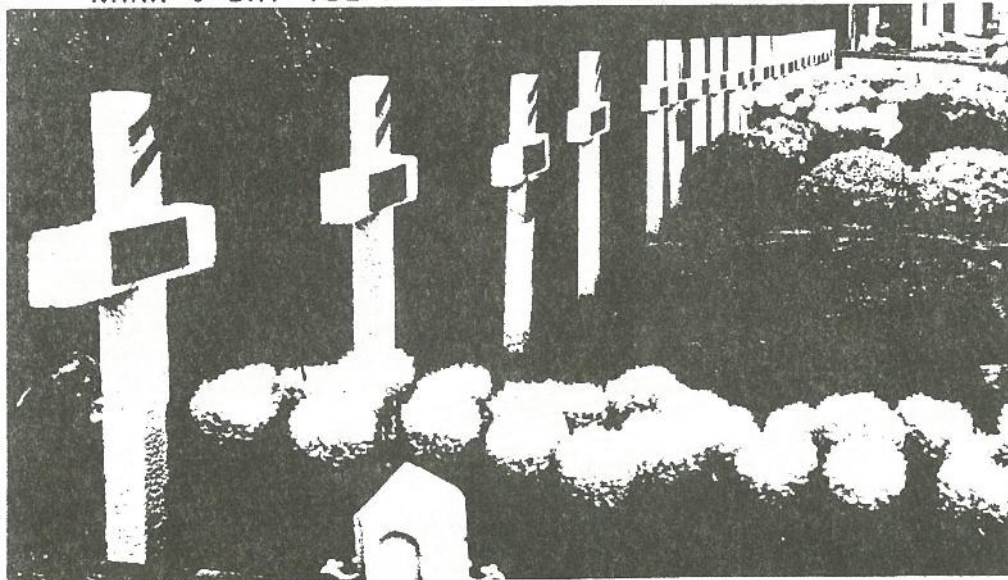
DE OVERLEVENDEN blz 43 - 8 mei 1945:

EINDE OORLOG IN EUROPA -

DE LANGE WEG TERUG 44-46 slot met Pol Bastoen ---

VREUGDE EN TRANEN 48-49: terugkeer dr Smelten

Knokse slachtoffers .



EUGENE MATTELAER

Ereburgemeester van Knokke-Heist
Ereburger van Sluis

ZWALUW, WAAR Vlieg JE NAARTOE ?

De strijd om de Scheldemonding 03.09.44 - 02.11.44

De Genesis van het Moed-gedicht

Mijn Adieu aan Ereburgemeester Graaf Léon Lippens

Uitgave : Drukkerij Matthys - Knokke

1987

Dit boek "ZWALUW WAAR Vlieg JE NAARTOE" handelt in hoofdzaak over de Omsingelingsperiode van Knokke-Heist van 3 september 1944 tot 2 november 1944, en over het ontstaan van het "Moed-gedicht" geschreven in oktober 1944, gevolgd door mijn "Adieu" aan Graaf Léon Lippens, die mijn steun was in de verspreiding van het gedicht.

Het boek bevat IV delen en Deel III geeft de titel aan dit werk.

DEEL I

Hoofdstuk I De strijd om de Scheldemonding
Hoofdstuk II De omsingeling van Knokke-Heist

DEEL II

Hoofdstuk I Het Rode Kruis, afdeling Knokke, in de branding
Hoofdstuk II De rol van andere diensten i.v.m. de gewonde burgers
Hoofdstuk III Woorden wekken, voorbeelden trekken
Mevrouw Georges Noël, de heer Lucien Verstraete
Hoofdstuk IV Het leed der gewonden
Hoofdstuk V De verzorging der bejaarden
Hoofdstuk VI De evacuatie van Heist
Hoofdstuk VII De verwoesting van Sluis
Hoofdstuk VIII De grondbeginselen van het Rode Kruis,
Rode Kruis gedichten

DEEL III

De wordingsgeschiedenis van het Moed-gedicht in oktober 1944

DEEL IV

Adieu aan Graaf Léon Lippens, mijn steun bij de drie uitgaven van het Moed-gedicht (resp. in 80, in 300, in 750 talen en streektalen)

een treffende bladzijde

Het "Bloedbad" van 1 november 1944

De meest tragische dag der omsingelingsperiode was 1 november 1944 toen de bevrijding in zicht was. De 30.000 burgers voelden het aan : de nachtmerrie kon niet lang meer duren.

Door mevrouw André Gunst-Van Halewijn Agnes heb ik hartverscheurende details vernomen. De heer André Gunst was, met zijn echtgenote, de sympathieke uitbater van het bekende "Café du Centenaire" op het toenmalige Eeuwfeestplein (sinds de oorlog herdoopt in Burgemeester Frans Desmidtplein in herinnering aan zijn dood als Politiek Gevangene). André was "opgepakt" einde 1942 om verplichte arbeidsdienst te verrichten in Duitsland en was "gedepoteerd" naar Berlijn met andere Knokkenaren (o.m. met Léon Dumalin en Staf Van Parijs), doch in 1943 kon hij terugkeren wegens de gezondheidstoestand van zijn echtgenote om verplichte arbeidsdienst te doen in eigen streek o.m. in de beruchte bunkergordel "Tobroek" in het Zwin. André was ook in het Verzet en vanaf het begin der omsingeling waren Duitse deserteurs en Poolse soldaten bij hem ondergedoken (na de bevrijding werden ze teruggebracht bij de kapitulerende Duitsers door de Poolse verzetsman Borek - die enkele weken nadien te Knokke tragisch omkwam).

Woensdag 1 november 1944. Miel Borghys, de held die in 1942 met een motorboot vanuit het Knokse strand Engeland bereikte in een avontuur vol gevaren - kwam als één der eerste verbindingsofficieren naar Knokke en kwam in de "Centenaire" André Gunst een goeie dag zeggen. Hij was de laatste die de "rechter" hand van André heeft gedrukt rond 16.30 uur. Twee Canadese soldaten waren er ook binnen en één speelde het Tiperary-lied op de fluit van zoontje Willy, toen pas 9 jaar (nu apoteker-directeur).

De bevrijding was nakend en de bewoners kwamen uit de kelders naar buiten. Te 17 uur ontplofte als een weerlicht een brisant-bom vóór de Centenaire ten Z.O. van het oorlogsstandbeeld.

Het was een bloedbad. Bij André Gunst werd de rechter voorarm verbrijzeld, hij kreeg schrapnellstukjes in de rechterflank, in de rug, onder de kin. Zijn echtgenote had goddank zijn bovenarm weten af te snoeren om niet uit te bloeden en André werd hoogdringend naar het noodhospitaal gebracht waar de voorarm werd geamputeerd. Na de bevrijding werd hij overgebracht naar de St Jozefskliniek te Brugge waar Prof. Sebrechts tevergeefs poogde de schrapnell in de halsstreek uit te halen. Het is slechts in 1974 dat het ijzeren stukje - dat naar de

101

voor leiden
CNOC IS IER

„Zwaluw, waar vlieg je naartoe”,
nog aan voorintekensprijs van 450 fr. te
bekomen door storting op nr. 280-
0252605-69 van Eugène Mattelaer,
Knokke. 54